

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ————— 20 coroane.
Pe jumătate de an ——— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Reorganizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare.)

O asemenea întreprindere ar putea aduce anual sute de mii pentru acoperirea trebuințelor bisericesti și ne-am alege pe de-asupra cu câștigul moral, că a face să se respecte o cerință liturgică a ritului nostru, pe lângă că bisericile noastre nu ar mirosi a stearină și a alte preparate nesănătoase.

Dacă în sfera acelei întreprinderi s'ar atrage apoi și procurarea respective prevederea bisericilor cu *tămâie și smirnă* s'ar face și în această privință un îndoit serviciu: unul sanitar și altul purității ritului nostru. Și fără îndoială, că lumea noastră bisericască ar putea fi adusă în ogașul cuvenit de a întrebuința atari lumini, tămâie și smirnă de proveniență curată, care ar izola pe gheșeftari și profanatorii indirecti ai bisericilor noastre. Dar în schimb, tot atunci, ne-am alege și cu mari izvoare de câștig material, care ni-ar înlesni esențial problema de reorganizare bisericască.

XIV.

În cele premerse (III—XIII) am produs, d'abia cu foarte mici și puține modificări mai mult de cuvinte decât de stil, proiectul ce-l credeam, înainte de aceasta cu un an, ca necesar pentru reorganizarea bisericască a mitropoliei noastre.

Esențial nu aş avea nimic de adăugat la acest proiect, decât poate numai acea idee, care nu e a mea ci rezultă din tradițiile de odinioară ale bisericii vechi ortodoxe, — de a ne familiariza tot mai mult, în viața noastră administrativă-bisericască, prea birocratizată și prea materializată, cu ideea de instituțiuni filantropice, de cari am făcut amintire mai sus (I), că trebuiesc încadrate în viața noastră administrativă bisericască.

Câteva cuvinte, pe aceasta temă — cred — mi-se vor îngădui să le adaug, spre a întregi proiectul de mai sus.

Creștinismul, încă dela ivirea sa în lume, s'a afirmat nu numai ca sistem de principii dogmatice și morale, ci și ca un așezământ social, în al căruia cuprins faptele de caritate aveau să facă cea mai strălucită apologie a dogmelor tocmai prin traducerea credinței creștine în faptele unei morale personale curate și în faptele de caritate obștească.

În trecutul nostru românesc, această

concepție, ideală și practică în aceeș vreme, despre creștinism s'a întunecat, fiindcă n'am putut țineă trează vechea conștiință creștină, care făcea din Biserica ortodoxă organizatoarea și ocrotitoarea tuturor feliurilor de instituțiuni filantropice accesibile pentru concepția vremurilor de de mai nainte cu o mie de ani.

Pe atunci, îndatoririle filantropice ale Bisericii — îngrijirea de bolnavi, săraci și văduve și de tot felul de năpăstuiți ai sorții — nu eră ca azi pusă mai pe jos de îndatoririle de altar și de bună administrație bisericască. Ba Episcopii, nu odată interveniau împotriva judecăților nedrepte, ce se aduceau credincioșilor; iar însași, Biserica, în interesul de a feri dreptatea socială de jigniri, avea advocați în toată regula, dotați de Biserică, cu destinația de a-i scăpa pe orfani, pe săraci, pe văduve și pe alții de nepăstuiții lor, din ghiarele judecătorilor mitarnici ori din ale bogăților nemilnștivi.

Pe atunci acțiunea filantropică a Bisericii eră atât de complexă și rodnică, încât însuși statul bizantin eră aproape cu desăvârșire dispensat de grija ocrotirilor sociale, cum le-am numi în limbajul zilelor noastre. Insițiile și instituțiunile filantropice, înființate și susținute pe atunci de Biserica ortodoxă, eră puse sub supraveghierea Bisericii și încredințate spre conducere celor mai distinși clerici. Din sămânța bună acelor vremuri a mai rămas ceva în Biserica fraților de peste Carpați.

(Va urmă.)

Dotatia corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare)

Un singur favor li-se făcu, ca să primească salariile lunar anticipativ, ca și ceilalți oficianți.¹⁾ Dar aceste nesuccese un putură slăbi și anunți strigătul bieților profesori după pâne și o răsplată cinstită a muncii lor. Catihetului Russu i-se îmbunătăți soarta când la anul 1861 fu instituit de paroh al Aradului și astfel pe lângă salariul de catihet (500 fl.), și taxele, cele avea ca actuar al consesului literar, pentru testimonii și estrase protocolare, mai beneficia 700 fl. dela parohie. Gavra și Șandor remaseră însă tot cu salariul de 336 fl. la an.

Indignați de nedreptatea ce li-se făcea cer intervenția și sprijinul consilierul de școale Constantiu Ioanovici, fost director al institutului, a comitetului suprem Teodor Serb și a episcopului Procopiu Ivacicovici și înaintează din nou jalbe și rugări desperate la forurile mai înalte și mai pe urmă la înaltul tron, cerând ca salariul de

800 fl. v. v., ce l-au avut profesorii la înființarea institutului, să li-se solvească în valuta de acum, adecă în 800 fl. arginți („pengő forint“) sau în (840 fl. austriaci, precum li-se solvește și profesorilor din Zombor, cărora li-s'au îmbunătățit salariile din fonduri separate. E o mare nedreptate, că profesorilor dela alte preparandii li-s'au urcat salariile, numai lor nu.²⁾

O cauză atât de dreaptă află un apărător energic și'n directorul local Ioan Popovici.³⁾

După reînființarea vechei noastre mitropolii, în 12/24 Dec. 1864, profesorii își îndreptară privirile spre acest scut și apărător al intereselor noastre bisericesti și culturale și liman de mântuire al neamului românesc ort. din Ungaria și Transilvania, cerând îmbunătățirea sorții lor și a stării institutului. Și nu înzadar. În o scrisoare a mitropolitului Șaguna către direcțiunea institutului se cuprind următoarele cuvinte de mângâiere pentru sufletele amărite ale profesorilor.

„Vă asigur Domnilor! Că după ce se va consolida mitropolia noastră română va fi una din cele dintâi probleme a aduce institutul nostru pedagogia din Arad și în deobște treaba școlară la o normă mulțămitoare, și deamă de o nație și biserică, a cărei fii au devenit la cunoștința pusețiunii lor politice și confesionale.“⁴⁾

Întăriți astfel în speranță și asigurați de interesul și bunavoința marelui arhieru, directorul Gavra trimite raportul, ce-l înaintă consiliului loc. regesc, despre mersul învățământului și rezultatul examenelor finale din anul școlar 1864-5 și mitropolitului Șaguna și-l roagă, că la timp potrivit să ia cauza lor și a „bietului institut... părăsit de lume și de nimenea mângâiat...“ sub scutul său părintesc.

În acest raport directorul Gavra descrie în colorii triste și piin de amarăciune starea institutului și a profesorilor, cari pentru munca rodnică, ce o desovăltă pe terenul educațiunii poporului ar merita a socote mai bună.

Spre a dovedi ce rezultat au avut ostenelele lor se provoacă la comitele supresa (perfectul) comitatului Arad, Gheorghe Popa, care în mai multe rânduri și-a exprimat mirarea, că elevii, cu atât de puține pregătiri anterioare și'n timp atât de scurt, și-au putut câștiga cunoștințe atât de frumoase îndeosebi din științele matematice. Progresul ar fi și mai îmbucurător, dacă institutul ar avea revizite fizicale și dacă profesori n'ar fi siliți a-se gândi în tot momentul la familiile lor sărace. De zeci de ani așteaptă cu răbdare îmbunătățirea sorții lor, dar nici un ajutor de nicăiri, așa, că cu ajuns la desperare, ceea ce periclitează bunul mers al învățământului. Ca să poată trăi de azi pe mâne s'au înglodat în datorii. Fiecare suferă la an o pierdere în salar de 504 fl., care în cursul anilor se urcă la mii. Nu e just, ca catihetul, care are și o parohie, să aibă un salar mai mare decât ceilalți profesori, cari de 40 ani servesc și trăiesc în cea mai mare sărăcie și în aceeaș slujbă, căci n'au fost avansați, ci li-s'au pus superiori advocați și alte persoane nechemate, pentru că statului îi plac serviciile gratuite. Dacă aceste stări se vor continua și în viitor, mizeria și foamea îi va sili să-și vadă de alte slujbe.

Pentru îmbunătățirea sorții celor 2 profesori s'ar cere anual suma de 1008 fl. În această sumă se cuprind „grozava ieremiadă“, pe care gu-

vernele de 40 ani nu o pot alina. Când profesorii au cerut urcarea lefilor dela fostul inspector și președinte al deputațiunii fondurilor școlare din Pesta, Nicolae Temesváry, li-s'a răspuns să aibă puțină răbdare, pentru că în scurt timp va sosi un răspuns mulțumitor la opinia favorabilă a deputații în chestie. De atunci tot răbdă și așteaptă și această așteptare a pretins dela ei toamă atâta timp cât hotărî Domnul lui Israil, ce petrecând în pustie, să poată ajunge în țara făgăduinței. Israil a ajuns în Canaan, ei însă nu. Ce sarcină ar fi pentru o împărăție, cu un venit de milioane, îmbunătățirea sorții unor profesori? Nu are statul destule izvoare, ca să poată da fiecărui profesor încă 504 fl., la amândoi 1008 fl. la an? Pentru ce nu se solvește din dare? Sau să se ia un împrumut de undeva, pânăce Românii își vor primi partea ce li-se cuvine din fondurile comune cu Sârbii. De ce sunt chinuți cei flămânzi cu așteptări veșnice? ⁶⁾

(Va urma)

¹⁾ Ordinul autic din 5 Febr. 1864, Nr. 18533. Intimatul cons. loc. reg. din 16 Febr. 1864, Nr. 12885. — ²⁾ Actele prop. 1863-4, Nr. 50, 52, 1864-5, Nr. 17. — ³⁾ Actele institutului Nr 61-1863-4. — ⁴⁾ Scrisoarea lui Șaguna către direcțiunea institutului din 6 Iulie 1865, Nr. școl. 42-1865 — ⁵⁾ Raportul directorului Gavra către Consiliul loc. reg. din 20 Aug. 1865, Nr. 193.

Congresul învățătorilor.

În ședința a treia a congresului învățătoresc ținut în zilele trecute în București prezidat de dl ministru Negulescu, s'au citit următoarele deziderate ale congresului:

1. Unificarea și democratizarea învățământului primar. Învățământul primar să fie unificat în totul, în tot cuprinsul țării, românesti, obligator și gratuit pentru toți copiii de cetățeni români în vârstă de școală. Să se ajute copiii săraci cu tot ce le trebuie pentru a putea fi puși în situație de a urma școala.

2. Toate școlile românești să fie școli de stat. Minoritățile etnice pot avea școalele lor naționale sub controlul statului și cu limba românească obligatorie. Statul să nu mai întreprindă aziluri confesionale cum sunt cele din Dobrogea.

3. Scopul școlii primare, obiectele de învățământ și distribuția materiei. Școala primară să dea o cultură generală necesară pentru viața și pentru înțelegerea vieții, în acord cu tendințele evoluției sociale, cu menținerea sufletelor în sfera idealismului. Glorificarea muncii și a demnității omenești. Învățământul să se predea numai în școli publice pentru dispariția spiritului de castă. Obiectele de învățământ cele din actuala programă analitică revăzută și adoptată scopului școlii primare.

4. Cărțile didactice, sistemul de aprobare, monopol ori liberă concurență. Se admite libera concurență; aprobarea să se facă de către ministru. Să se scutească autorii de unele obligații. Să se publice concursuri.

5. Recrutarea, înaintarea, titlul și salariul corpului didactic primar și al școlii de aplicație. Recrutarea să se facă dintre absolvenții școlii normale. Aceștia să aibă o cultură generală cu o durată egală cu aceea a liceului. Învățătorii recrutați de școlii normale, va fi obligați să-și completeze cultura pedagogică după programa școlii normale.

6. Învățătorii trebuie să fie reprezentanți prin delegați ai Asociației generale în consiliile pedagogice, în comisiile pentru definitivare și înaintare etc.

7. Recrutarea personalului de control și disciplină să se facă prin alegere. Se vor alege câte trei învățători din care ministru va numi unul.

8. Învățământul complementar e absolut necesar; el va trebui să aibe o direcție practică.

9. Intreținerea materială a școlii primare să se facă tot prin comitetele școlare. Învățătorul să fie de drept președinte.

10. Învățătorul este necesar ca factor activ în cooperare cât timp nu se găsește încă elemente pregătite pentru aceasta.

11. Învățătorii să poată fi aleși în parlament, consilii comunale și județene, fără a demisiona dela catedră.

12. Eșirea la pensie după 30 de ani de funcționare cu ultimul salariu. Copiii să moș-

tenească și pensia mamei decedate chiar dacă tatăl e tot salarizat de stat.

13. Precădere la înproprietărire a învățătorilor înainte oricui.

14. Plata tuturor transporturilor în interesul învățământului.

15. Revenirea asupra tăierii sporului.

16. Sollicitudine pentru școlile și învățătorii putneni și dobrogeni.

Dl P. P. Negulescu, închide desbaterile spunând că d-sa se va călăuzi de fapte pe care le va îndeplini pentru buna reorganizare a învățământului primar. Accentuiază chestiunea materială a învățătorilor și cel mai arzător punct din dezideratul congresiștilor, desaproband cu-vintele incalificabile ale unor congresiști, cari au accentuat că ministru nu dă destulă atențiune nevoilor corpului învățătoresc. De un rezumat al situației detestabile a bugetului statului și face apel la congresiști de a avea răbdare.

Citește apoi două rapoarte primite la ministru, prin care unii învățători din Iași, vând la țigheea alimentele cooperativelor ori băncilor; ceva mai grav, vând și beuturi spirituoase.

Al doilea raport, rezumă gândul unor învățători din Moldova, cari vor să părăsească școala, pentru a începe diferite negustorii rentabile.

Dl ministru spune că își va da toate ostentelile, ca să readucă pe unii dintre acești învățători, la gospodărie mai rodnică, mai folositoare, a adevăratei școli.

Biserica.

Un înalt prelat, membru activ al „Societății ortodoxe a femeilor române” a ridicat o blândă, părintească imputare: doamnele din societate nu se duc la biserică. Altele, multe și de tot felul de preocupări le țin departe de aceasta supremă îndatorire sufletească. Și sfântul locaș rămâne, în multe părți, pustiu de binefacerea cercetării și a luării în seamă de binele care s'ar putea face prin închinarea celor sfinte.

Și înaltul prelat avea dreptate. Căci doar cultul religiei a fost primul pas de ridicare din barbaria omului. Și dacă tot nu ne putem ridica în destul la înalta ei concepție este că n'am cultivat-o din tot sufletul nostru, după o mai înaltă înțelegere omenească, conform cu progresele civilizației și alătura de ale științelor moderne. Și a fost aceasta lipsă de cultivare cel mai mare păcat a politicii statelor. Căci nu numai la noi, pretutindenea, în primul rând în Franța, s'a manifestat aceasta ignorare a bisericii cu vechile ei dogme și forme.

Este cea mai înaltă și cea mai grea problemă a viitorului: biserică.

Am cunoscut mulți religioși cari totuși nu se mai duceau la biserică. Dumnezeu e pretutindenea unde străluce soarele și vedem un petec de cer albastru de-asupra noastră. Ba chiar în bezna întunecului te poți închina, dacă ai însufletul tău lumina credinței. Altarul nu se găsește numai la biserică, ci și lângă leagănul unui copil, la patul unui bolnav, la masa de lucru, ba uneori și lângă mașina de bucată... Scria ilustra Carmen Sylva. Esențialul este să-l ai în sufletul tău acest altar. Biserica este locașul de manifestare exterioară a pioaselor noastre simțiri. Inzădar am împodobi biserică cu tot aurul din lume dacă noi nu ducem la altarul ei nici o comoară a inimii, pustie și părăsită rămâne podoaba zidurilor ei.

O duioșie adâncă ne cuprinde la gândul acestui pustiu. Vechea și scumpa și buna biserică! Nu ne-a dat totuși prima, elementara orientare în lume? De ce să zicem că faima, gloria, au trecut? Noi am jefuit altarului tău, din vremuri, lumina pe care am dus-o triumfătoare în lumea întreagă. Am făcut din ea școli, teatre, academii și biblioteci spitaluri și societăți de binefacere, din harul tău dumnezeesc. Și tu falnică mărează mamă, a tuturor pornirilor bune să rămâi acum tristă în uitare, cu învinuirea că ai îmbătrânit, și au trecut ale tale?...

Nu nu, recunoștința omenească trebuie să-ți împlinească noi și proaspete cununi! Să vie coruri tinere pretutindenea să-ți cânte mărirea trecută și cea viitoare. Cuvântul sfânt să stră-

bată sufletul omenească și să-l întoarcă din rătăcirea lui, muzica ta divină să trezească conștiința omenească la fapte bune și la speranța lor bună pentru viitor.

Dac. Tr.

Constanța Hodoș.

INFORMAȚIUNI.

Creșterea vitelor.

Ministerul de domenii, direcția zootehnică, a alcătuit un întreg program de activitate în ce privește punerea în valoare a creșterii vitelor noastre, refacerea stocului de animale distruse de război; organizarea zootehnică pe județe cu târguri și expoziții de vite etc.

În legătură cu aceasta au fost numiți următorii inspectori zootehnici în diferitele regiuni ale țării: inspector general zootehnic S. Piepteanu pentru județele Iași, Vaslui și Fălciu; inspector general zootehnic, E. Manolescu pentru județele Neamț, R.-Sărat, Suceava și Dolj; inspector general zootehnic Achil Constantinescu pentru județele Dâmbovița, Bacău, Roman și Argeș; inspector zootehnic Popescu-Daia pentru județele Teleorman, Vlașca, Muscel și Vâlcea; inspectorul zootehnic P. Traza pentru județele Botoșani, Dorohoi, Mehedinți și Tecuci; inspectorul general veterinar Ionescu-Brăila pentru județele Olt, și Ilfov; inspector general veterinar Neagu pentru județele Ialomița; inspector general veterinar Băcleseanu pentru județele Tulcea și Constanța; inspector general veterinar Cincă pentru județele Brăila.

În provinciile alipite au fost numiți d-nii Manolescu pentru Ardeal; S. Piepteanu pentru Basarabia; A. Constantinescu pentru Banat și Teraza pentru Bucovina.

Acești inspectori mai au delegația ca în provinciile alipite să studieze rasele de vite locale cu întreaga gospodărie a sătenilor.

Comemorarea eroilor. Ziua de 20 Maiu (Înălțarea Domnului) s'a consacrat în mod legal comemorării eroilor morți pentru țara.

Reorganizarea mitropoliei noastre. Rugăm pe On. Preoți și alți cetitori, cari doresc să se mai anunțe la broșura, ce e a se retipări din articolele cu titlul de mai sus ale păr. asesor Dr. Gh. Ciuhandu, să grăbească a se anunța acestuia.

Hiretonire. P. S. Sa. părintele nostru episcop Ioan, a binevoit a hiretoni întru presbiter pe candidatul Gheorghe Popescu, ales de paroh în comuna Zlatna din arhidieceză.

Rechiziționarea grâului, secarei, rapiței și orzului. Din cauza împrejurărilor excepționale, prin care trece țara în urma războiului, agricultura, cea mai mănoasă sursă a bogăției noastre naționale este amenințată a se prăbuși. Pentru îndreptarea acestei stări guvernul a socotit, că este necesar să se ia cât mai grabnic măsurile necesare. Spre acest scop a hotărît rechiziționarea unei mari părți din produsele agricole. Prețurile maxime pentru secolta anului 1921 s'au fixat astfel: 15000 lei pentru vagonul de grâu, 12000 pentru vagonul de săcară, 10000 pentru vagonul de orz de toamnă, rapița 20000.

Evenimente culturale. Miercuri, în 5 Maiu n. seara a avut loc la Crucea Albă serata dată de Corul tipografilor români din Arad „Aurora” sub conducerea maestrului de muzică Gh. Petrescu, iar Joi, în ziua Sf. Gheorghe, comemorarea poetului Coșbuc, aranjată de Filiala Arad a Societății naționale de Crucea Roșie, în teatrul orașenesc. S'a reprezentat tabloul „O șezătoare” de d-na Lucreția Costa-Nicoară, la care au jucat rol elevele și elevii școlii normale. Tot în aceste zile s'au întrunit în conferință generală, în palatul cultural, corpul didactic primar, aparținător revizoratului din Arad.

Nouii secretari de resorturi la Cluj. S'au făcut numirile de secretari generali la resorturile Consiliului dirigent în dizolvare. Au fost numiți pe resorturi d-nii Dr. C. Bucșan la interne; Dr. Al. Marta, justiție; Dr. Iuliu Moldovan, ocrotiri sociale; Oct. Prie, instrucție și culte; Dr. P. Groza, comunicații; Blăjan, industrie; I. Suciuc, agricultură; Dr. Zah. Munteanu, finanțe. Lichidarea resorturilor se va face cu tendința stră-

mutării serviciilor la București. Intre calitatea de secretar general, șef de resort, și aceea de deputat s'a stabilit incompatibilitate, astfel că, după alegeri fiecare va avea să aleagă.

Un ministru jefuit. Dl Contescu, delegatul român în comisiunea dunăreană, venind noaptea trecută cu trenul accelerat Nrul 12 dela Galați, a fost victima unui furt însemnat între stațiile Făurei și Roseti. Un hoț — care n'a fost încă descoperit — a furat, prin fereastra vagonului-pat în care dormea dl Contescu, două valize cu importante acte diplomatice și 500 mii lei în bani franțuzești și românești. Furtul a fost observat imediat, și din stația Roseti s'a înapoiat mașina izolată la Făurei, unde s'au găsit pe lângă linie cele două valize, rupte și golite, iar actele azvârlite pe câmp. La Buzău, prefectura a pus la dispoziția ministrului nostru plenipotențiar automobilul județului, cu care dl Contescu s'a înapoiat la Făurei pentru continuarea cercetărilor și în speranța găsirii banilor.

Gărzi militare la trenurile de persoane. Una din măsurile utile pentru ușurarea călătoriei în trenuri este înființarea gărzilor militare la trenuri. Ministerul de războiu a luat această măsură în urma deselor scandaluri întâmplate în trenurile de călători. De-acum fiecare tren de persoane va fi însoțit de o gardă compusă dintr'un ofițer și 10 soldați. Prin această măsură se curmă scandalurile, se evită aglomerația și se asigură siguranța călătoriei. Se intenționează ca dela 1 Mai să fie înlocuiți soldații cu jandarmi.

Nr. 885/1920.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Irad.

Societatea „Mormintele Eroilor căzuți în Războiu” prin ministrul de războiu, cu datul din 1 Maiu a. c. sub Nr. 281/920 ne-a tuimis următoarea recercare:

„Prin Decretul lege Nr. 1913/920 ziua Înălțării Domnului (20 Maiu st. n.) a fost decretată ca Sărbătoare Națională în amintirea Eroilor noștri sub numele de „Ziua Eroilor”.

Eroilor noștri morți pentru Dinastie, Patrie și Neam li-se cuvine a le cinsti memoria serbând cu deosebit fast ziua Înălțării Domnului, căutând să facem, ca aceasta zi să fie și o înălțare pentru tot neamul nostru, ridicându-ne de-asupra intereselor și nevoilor pământești și trăind în amintirea eroismului celor dispăruți — câteva clipe de viață adevărat morală, supra pământească în această zi care trebuie să fie un sanatoriu moral pentru toți.

Societatea Mormintele Eroilor căzuți în Războiu, Comitetul Central, a întomit un program general pentru Capitală, Provincie și pentru sate, care s'a trimis deja tuturor Comitetelor noastre județene pentru executare.

Subsemnatul am dat ordin Comandamentelor de Corp de Armată după cum se vede din copiile ce se anexează.

Respectuos rog pe P. S. Voastră să binevoiască a lua măsurile, ce va crede de cuviință pentruca întregul Cler, din întreaga eparhie luând parte la această sărbătoare, de comun, acord cu autoritățile militare și civile să cinstească memoria Eroilor noștri în mod cu totul înălțător prin slujbă religioasă și cuvântări cu caracter național și patriotic”.

Ministru de războiu.

General: **Rășcan** m. p.

Ne asociem cu toată căldura inimii la această recercare însuflețitoare și patriotică și dispunem, ca în toate comunele

bisericești să se facă din ziua Înălțării Domnului cea mai mare sărbătoare a Neamului prin serviciul divin festiv oficiat în sf. biserică de toți preoții locali, prin cuvântări patriotice, prin procesiune religioasă la cimiteriu, dacă sunt înmormântați eroi, iar după amiază prin sărbători culturale.

Rămâne, ca în fiecare comună să se formeze un comitet sub conducerea parohului, care să organizeze și să alcătuiască programul în detaliu a sărbătorii cum crede, că e mai potrivit cu condițiunile locale.

Comitetele vor avea să ia din vreme măsurile necesare, pentruca sărbătoarea Eroilor din ziua Înălțării Domnului să se desfășure în cele mai bune condițiuni având a invita de timpuriu toate autoritățile civile, militare și școlare, ca astfel să poată participa cât mai multă lume din toate straturile societății și din toate ramurile de activitate. Pentru mai bună orientare lăsăm mai jos să urmeze programul general alcătuit de „Societatea Mormintelor Eroilor căzuți în Războiu”.

Arad, 24 Aprilie (9 Maiu) 1920.

Societatea „Mormintele Eroilor căzuți în războiu.”

Comemorarea „Eroilor Neamului”

Instrucțiuni pentru sate.

Ziua „Eroilor Neamului”: 20 Mai (Înălțarea Domnului.)

Ziua de 20 Mai (Înălțarea Domnului) fiind declarată în mod oficial zi națională sub numele de ziua „Eroilor Neamului”, trebuie să pătrundă în conștiința întregului nostru popor, ea fiind expresia cea mai desăvârșită a sufletului și a eroismului românesc.

Pentru a se ajunge la acest rezultat, Ziua „Eroilor Neamului”, trebuie să fie serbată până în cea mai modestă comună din tot cuprinsul României întregite cu o deosebită solemnitate.

Pentru o deplină înțelegere, vă trimitem instrucțiunile necesare, cărora trebuie să se conformeze autoritățile civile și militare, bisericesti și școlare, alcătuiind în deplin acord, programul acestei zile, pentru a cărei îndeplinire se vor lua toate măsurile.

Programul zilei „Eroilor Neamului”.

În „Ziua Eroilor” este suspendată orice activitate: Școalele nu vor ține curs. Băncile nu vor avea operații, magazinele, cârciumele și atelierile de orice natulă vor fi închise ziua întregă. Pretutindenți se vor arbora drapele naționale.

La ora 10 dimineața, va avea loc adunarea generală pe locul care se va hotărî și care trebuie să fie:

1) În fața bisericeii, dacă este loc îndeștitor.

2) În fața școlii, dacă locul este mai potrivit, urmând ca de acolo procesiunea să pornească spre locul pe care a avut loc lupte, dacă este vre-un astfel de loc în apropierea imediată a satului sau pe locul unde să găsească înmormântați eroii.

Vor lua parte la această adunare: toată populația satului, școalele cu toți elevii în frunte cu învățătorii și preotul: toți funcționarii publici școalele secundare de Stat sau particulare, fără diferență de confesiune sau naționalitate.

Societățile de veterani, invalizi de războiu, având decorațiunile din războiu.

Toate societățile existente și comunitățile religioase, cu steagul societății și insignele ei.

Toate aceste societăți vor fi anunțate de către primărie, pentru a lua din vreme măsurile necesare.

Sub direcțiunea profesorilor elevii vor face coroane și ghirlante din verdeață și flori în amintirea eroilor acelei comune, care se vor depune pe mormintele eroilor, dacă sunt în acea comună, sau se vor lăsa după procesiune

în biserică satului și în școală încununând numele celor morți în războiu.

Populația va purta flori și lumânări aprinse.

La ora 10 dimineața, găsindu-se întrunite toate aceste societăți după un plan stabilit. la sosirea autorității cele mai superioare din sat se va cânta Imnul Regal de corurile existente. *Se va oficia apoi un parastas, la care se vor da răspunsurile* de către corul școlii sub conducerea profesorului. În cursul acestei slujbe, se va ceti o rugăciune specială pentru morți, care va fi ascultată de toată lumea în genunchi.

Nici un preot nu va putea lipsi dela parohie în această zi a comemorării eroilor neamului. Acolo unde parohiile nu sunt întregite cu preoți sau sunt parohii vacante, Episcopia va trimete călugări dela mănăstiri, luând măsuri din vreme.

La biserică va lua cuvântul glorificând pe morți, preotul și după dânsul unu din veteranii sau invalizii care au luat parte la războiu și care va fi indicat prin calitățile lui.

În caz că cimitirul nu e la biserică, sau că în apropiere de sat se găsească cimitire de eroi, sau chiar morminte de eroi izolate, se va forma procesiune către acele morminte. Procesiunea va porni în sunetul clopotelor. În fruntea ei va merge preotul în sfintele odăjdii urmat de Sf. prapore, sfesnicile cu sfăclii aprinse, Sf. icoane împărătești și Crucea cea mare, corul cu ghirlante, coroana de flori și steagurile tri-colare. După cor se va da locuri de cinste soțiilor și copiilor celor morți în războiu. Aceiași cinste se va face și rudelor celor morți, veniți în localitate apoi vor urma delegațiile școlare și veteranii în frunte cu invalizii de războiu, urmați de școale.

Vor veni după ei autoritățile și pe urmă populația.

În localitățile unde au fost lupte și unde sunt cimitire mari de eroi, este bine să participe și un detașament trimes din garnizoana cea mai apropiată, ca să dea onorurile; tot acolo e de dorit să asiste oficialitate, protoereul județului, subprefectul și chiar prefectul, precum și delegațiuni din școalele secundare din orașele apropiate.

Pe tot parcursul drumului, corul și muzica comunală dacă se află, vor cânta marșuri patriotice. Se impune prezența cât mai multor drapele, fiind de dorit ca fiecare clasă a fiecărui școli să aibă drapelul ei trei-colo. Caracterul marșurilor să fie plin de entuziasm și înălțător, ziua morților trebuind să însemneze nu ziua durerii ci a victoriei, prin care s'a întregit neamul. Populația va fi rugată să aducă flori cât mai multe, ca să acopere mormintele vitejilor căzuți pantru țară.

Ajunși în fața mormintelor, convoiul se va opri. După ce se va face un parastas, se vor rosti cuvântări, în care se vor aduce laude celor ce s'au jertfit pentlu țară.

În afară de autoritatea cea mai superioară care asistă, va vorbi învățătorul, lăsându-se libertatea celor ce au fost pe front și doresc să pleamărească faptele și amintirea camarazilor căzuți în luptă. După aceia va începe conform tradiției românești praznicul, la care va lua parte tot satul. Acest praznic (masă comună) va fi organizat conform obiceiului locului, de către comitetul Societății „Mormintele Eroilor” din acea comună, cu populația întregului sat și concursul și îndrumarea preoților. Fiecare familie va veni să ia masa pe acest loc. Preoții vor căuta să convingă familiile mai cu stare, să onoreze familiile celor morți în războiu. La această masă elevii școalelor vor declama poezii patriotice și se va preamări după obiceiul strămoșesc, frumșetea de suflet a acelor morți.

Aceste praznice pot fi urmate de mici serbări, mai ales în comunele în care sunt cimitire de eroi. Acolo ar fi de dorit să asiste delegațiuni de elevi din școalele secundare, venite sub conducerea profesorilor dela oraș din vreme, care să dea mici festivități prin reprezentări de piese cu caracter patriotic, declamațiuni și narațiunii eroice. Se va scoate în evidență meritele ostășești și civice ale ostașilor și populațiunei din acele părți.

Trupa care va fi detașată să asiste, va da onoruri în timpul rugăciunei, apoi va lua parte la masa cea mare, soldații trebuind cinstiți după datinile românești ca oaspeți ai comunei în acea zi.

Aceasta va fi un bun prilej de solidarizare între ostași și populație. Încingându-se horă, trupa face armele piramidă și va juca cu populația, ca să se stringă și mai mult legăturile sufleteste între popor și oștire.

În fiecare comună comitetul, ce se va forma, are libertatea să organizeze și să alcătuiască programul cum crede că e mai potrivit cu condițiile locale. Dacă voiește să dea o serbare în locul școlii sau în alt local, va proceda în acel mod: caracterul serbarei să fie însă patriotic fără a se jigni sentimentele populației ne-românești cum e de pildă în Transilvania Banat sau Basarabia, glorificându-se totuși marile jertfe aduse de neamul nostru pentru cauza lui națională, care s'a indentificat totdeauna cu cauza civilizației pe care au apărut-o toate popoarele culte ale omeșiei.

E de dorit apoi, ca în fiecare școală să se așeze cu o deosebită solemnitate un tablou lucrat de elevii școlilor cu numele tuturor morților în război din acea comună, iar în biserică unul la fel, sau să fie săpate numele lor pe o placă de piatră ori marmură spre a se da o dovadă că în România întregită se cinstește după regulile celei mai înalte tecuștințe, memoria și faptele tuturor cetățenilor căzuți la postul de onoare. Elevii vor avea grija acestor tablouri și cultul lor.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Suplac** de clasa II se publică nou concurs cu termen de alegere la **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul este: 1. Casă parohială cu supraedificate. 2. Pământ parohial de 10 jugere a 1200. 3. Competința de păsunat. 4. Birul profeșc dela peste 200 numere de că se, câte 30 litri cucuruz sfărmat. 5. Stolele îndătinat. 6. Întregirea dotațiunii din vistieria statului.

Alesul va avea a provide catehizarea școlărilor.

Reflectanți, suplicele lor adresate comitatului parohial, au ale trimite la subscrisul în Girișul negru (Feketegyörös), având a-se prezenta la sf. biserică pentru a cânta, ori celebra și predica.

Din încredințarea *Comitetul parohial.*

Petru Serbu, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Lipova** devenită vacantă prin renunțarea parohului Dr. Victor Gr. Filip, în conformitate cu ordinul consistorial de sub Nr. 390/920, se publică concurs cu termen **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”

Emolumentele împreunate cu parohia sunt: 1. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în coala catastrală. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru carea parohia nu răspunde.

Parohia e de clasa I dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune.

Alesul este îndatorat a catehiza la școala confesională fără alta renumerațiune și supoartă toate dările publice după întreg venitul parohial.

Reflectanții sunt poftiți a-și subșterne recursele ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Lipova la P. On. Oficiu protopopesc din Lipova în termenul concursual fiind îndatorați ca tot în acest termen să se prezinte în sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori Sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie observând strict cele prescrise în § 33. din Regulamentul pentru parohii.

Nainte de prezentare recurenții vor dovedi protopresbiterului, că posed cvalificațiunea recerută, iar cei din altă dieceză că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezau de a putea reflecta la aceasta parohie.

Lipova din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 1/14 Ianuarie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ortodoxă română din **Alioș**, protopresbiteratul Lipovei se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”

Venitele împreunate în acest post sunt: 1. 1000 cor. din cassa culturală, iar întregirea de salar până la suma fixată prin lege se va cere dela stat. 2. Cvartir corespunzător cu supraedificate și grădina școlii pe jumătate. Podrumul școlii îl va folosi la olaltă cu colegul său. 3. Dela mormântări la care va fi poftit și la care este obligat a participa va beneficia 3 cor. respective, 5 cor. 4. Pentru scripturistica 20 cor. De curățirea locuinței învățătoresci pe dinlăuntru se va îngriji alesul, iar de curățirea și încălzirea salei de învățământ și de curator va îngriji comuna bis. — Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică. Învățătorul ales va avea să conducă elevii regulat la sf. biserică pe care îi va instrua în cântările bisericesti și cu care va cânta răspunsurile liturgice și va avea să conducă strana. Va instrua la școala ce i-se va designa de autoritățile școlare și va conduce școala de repetiție.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Estras de botez, diplomă de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serviciu de până aici, adresate comitetului parohial din Alioș se vor înainta oficiului protopopesc gr.-or. rom. din Lipova în termenul concursual, sub care durată reflectanții aă să se prezinte în sf. biserică din Alioș în cutare Duminecă ori Sărbătoare pentru a-și arată desteritatea în cele cantonale.

Din ședința comitetului parohial din Alioș ținută la 4/17 August 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă* protopresbiter tractual inspector confesional de școale.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 694/920, prin aceasta să escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din **Comlăuș**, (jud. Arad), devenită vacantă prin abdicarea parohului Virgil Mihulin, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune pământ extravilan în estenziunea ei de azi împreună cu dreptul de pășune. 2. 4 cănepiști aparținătoare sesiunii. 3. Intravilanul parohial folosit de fostul paroh. 4. Retribuțiunea de bir. și stole: 840 coroane. 5. Alte venituri accidentale și întregirea dela stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Alesul preot vă suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va împlini toate funcțiunile, va predica cel puțin odată la săptămână și va catehiza la școlile unde va fi reclamat, fără altă renumerație.

Parohia fiind de cl. I. dela recurenți se cere cvalificația prescrisă în concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/910.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestat de serviciu de până acum, eventual consimțământul Arhierelui diecezan dacă ar fi din altă dieceză, sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a § 33 din regulamentul pentru parohii; Concurenții vor avea a-se prezenta în sft. biserică din Comlăuș, spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș, la 16/29 Ian. 1920.

Ioan Cuedam m. p., v. preș com. parohial. *Dimitrie I. Popa* m. p. notar, adhoc al comitetului. În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* m. p., protopresbiter rom. ort.

—□—

2—3

Pentru deplinirea parohiei **Zăbalt** (Szabálc) protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin trecerea în statul de deficiență a parohului Ambrosie Popescu, în conformitate cu concluzul veneratului Consistor de sub Nr. 428/920, se publică concurs din nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”

Emolumentate împreunate cu parohia sunt: 1. Un intravilan parohial. 2. Una sesiune par. în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, din care 10 jughere e fânat:

3. Stolele legale. 4. Birul legal în naturale sau cu prețul curent de piață.

5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catehiza în școala confesională din loc fără altă renumerațiune.

Parohia e de clasa II dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune. Se admit însă și aspiranți cu cvalificațiune de clasa a III. și vor fi candidați în cazul, că nu se va prezenta nici un reflectant de clasa a II. având reflectanții a-și subșterne recursele lor în termenul concursual P. On. Domn Fabriciu Manuilă protopresbiter tractual gr. or. rom. în Lipova, ajustate cu documentele recerute precum și cu atestat despre eventualul serviciu prestat până aici, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din Reg. pentru parohii a se prezenta în termenul concursual în vre-o Duminecă ori sărbători în sf. biserică din Zăbalt spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificațiunea prescrisă, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la acea parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopresbiterul Lipovei.

—□—

3—3

Pentru întregirea vacantului post de protoparoh din parohia **Bara**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arător, parte fânat;

2. Intravilan parohial de $\frac{3}{4}$ jugăr;

3. Stolele legale și

4. Eventuala întregire dela stat

Parohia este de clasa I, dar în senzul înaltei rezoluțiuni consistoriale Nr. 4201/1917, se admit și concurenți cu cvalificație de clasa a II.

Intrucât sunt din alte dieceze, trebuie să dovedească, tot atunci că au consimțământul Consistorului, respective al Episcopului diecezan, de a reflecta la această parohie.

Sunt poftiți mai departe ca, în termenul concursual, să se prezinte într'o Duminecă sau într'o sărbătoare în sf. biserică din Bara (Caras-Severin) spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiile instruate cu documentele de lipsă în senzul indicat mai sus, se trimit comitetului parohial din Bara, pe calea oficiului protopresbiterul gr. or. rom. din Belinț (Timiș), în termenul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

3—3

Duplicat.

Georghe Cioca, născ. la 7/19 Febr. 1886 în comuna Hodoș, județul Timiș, pierzându-și diploma de învățător eliberată cu datul de 17/30 Iulie 1905 Nr. 10 P. M. 1904/5, i-s'a estradat duplicat, prin ce originalul se declară de anulat.

Diracțiunea instit. ped. teol. ort. rom. din Arad.

BIBLIOGRAFII.

Primum la redacție un volum al dlui profesor *V. Loichița* din Caransebeș, închinat memoriei și operei literare a poetului Alex. Vlahtuță. Volumul conține o biografie a marelui poet și câteva spicuri din opera literară a neuitatului nostru scriitor.

Se poate comandă dela autor sau dela *librăria diecezei noastre* cu prețul de 10 cor. + 80 fil. pentru francatură.

Cine subscrie la împrumutul național ajută țara, care oferă cea mai bună dobândă celor ce dau prinosul lor.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.